



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor  
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum  
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,  
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino**

**Lugduni, M. DC. LXXX.**

85. An Parochus excommunicatus non toleratus, licèt validè, tamen illicitè assistat matrimonio? Et an in prædicto casu nec ipsi contrahentes peccent, dum coram illo contrahunt? Et an tamen, si ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

suam concessionem asserendo, si vera sunt, quae proponuntur, clarissimum est, deficiente veritate, concessionem esse nullam. Atque haec est ratio, cur rescripta Pontificum dolo obtrata, sicut nulla: quia Pontifex hoc in iure aperte declaravit. Quod non procedit in casu nostro. Ergo, &c.

RESOL. LXXXIII.

An Parochus excommunicatus non toleratus valide assistat matrimonio?

Et an valeat matrimonium coram testibus excommunicatis non toleratis celebratum? Ex part. 3. tract. 9. Ref. 78.

§. 1. Negativè responder Auila part. 2. cap. 6. disp. 3. dub. 1. conclus. 5. quia, ait, illi actus, quos excommunicatus non toleratus exercet ratione publici officij sunt nulli, vt tradit Syllu. ver. excommunicatio 3. n. 2. & 3. Nauarr. cap. 27. n. 36. ad 6. Sed in matrimonio assistit Parochus ratione publici officij, & publicae potestatis, ergo. Minor probatur, nam assistit in quantum Parochus formaliter, cuius rei signum est, quod licet loco Parochi adhibeantur mille testes, non valebit matrimonium. Secundo contractus, in quibus secundum ius requiritur de substantia praesentia tabellionis, sunt invalidi, & nulli, si tabellio sit excommunicatus non toleratus, sed de substantia matrimonij requiritur post Tridentinum praesentia Parochi, ergo si sit non toleratus, erit nullum. Maior habetur ex glossa cap. de terminis de sententia excommunicationis in 6. in fine, quam sequitur Geminianus ibi n. 6. Francus n. 7. Ancharanus column. antepenult. Syluester. verb. excommunicatio 3. n. 2. circa finem, & communiter Canonistae; secus dicendum est de testibus, nam licet sint excommunicati non tolerati, valet matrimonium coram illis celebratum, quia non assistunt vt personae publicae, nec ratione publici officij, sed vt personae priuatae.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto cum Cornejo in 3. part. tract. 5. de excomm. disp. 10. §. 1. dub. 5. certum est enim assistentiam Parochi non esse actum Ordinis, cum ipse non sit Minister huius Sacramenti, vt suppono, neque esse actum iurisdictionis, vt late probat Sanchez lib. 3. de matrimonio disp. 1. Sed solum esse necessariam, vt auctoritatem praestet matrimonio, ergo, &c. Et hanc sententiam tenet etiam Raynaudus de monit. part. 2. cap. 2. n. 23. Hurtado disp. 5. de matrimonio, difficult. 8. n. 26. Coninch de Sacram. disp. 27. dub. 2. n. 24. & Pontius de matrimonio, lib. 5. cap. 17. §. unico, n. 9. qui respondet ad omnia argumenta, quae supra pro sententia Auilae adducta sunt, & citat pro hac sententia Vasquez, Suarez, & Sanchez.

RESOL. LXXXIV.

An Parochus excommunicatus assistens matrimonio, peccet?

Et supponitur Parochus excommunicatus etiam non toleratum suspensum, & irregularem valide assistere matrimonio?

Et an excommunicatus toleratus nullam culpam contrahat assistens matrimonio?

Et notatur certum esse nullum peccatum committere Parochum excommunicatum, quando in articulo mortis esset necessarium assistere matrimonio?

Etianque aduertitur Parochum excommunicatum, etiam non toleratum valide posse alii licentiam dare, vt matrimonio assistant? Ex p. 3. tr. 4. Ref. 232 alias 233.

§. 1. Suppono Parochum excommunicatum valide assistere matrimonio posse, item suspensum, & irregularem, etiam si sit excommunicatus non toleratus, & nominatim denunciatus, difficultas est, an peccet? Aliqui affirmatiue respondent, vt Vasquez in 3. part. tom. 4. tract. de excomm. dub. 7. num. 7. imò Basilius Pontius de matrim. lib. 5. cap. 17. dub. vnic. n. 1. putat esse peccatum mortale, est enim communicatio in re graui, & facta.

2. Verum Sanchez de mar. tom. 1. lib. 3. disp. 21. num. 8. contrarium docet, quia cum spectet ad suum munus, communicat in re necessaria, & licet ex alia parte videatur peccare, quia videtur actus iurisdictionis benedicere sponfos illis verbis quae praecipit Concil. Trident. sess. 24. de matr. cap. 1. Ego vos coniungo, &c. non tamen excedet venialem culpam, quia in nullus est praediuicium, & res est parui momenti, nec necessaria ad Sacramentum, & si omittentur ea verba, tantum esset veniale. Haec omnia Sanchez, quae tamen conatur referre Pontius vbi supra, tamen cum Sanchez concordat nouissime Villabos in sen. tom. 1. tract. 13. diff. 18. num. 7. vbi sic ait: [Añade Sanchez que el e communicado si es tolerado no peca en esto, y si no lo es, peca venialmente, no porque asista al matrimonio, sino porque bendize a los contrayentes diciendo, Ego vos coniungo.] Ita Villalobos.

3. Vnde apparet sententiam Sanchez esse satis probabilem, & excommunicatum toleratum si assistat matrimonio, nullam culpam contrahere, se cus autem non toleratum, nam peccatum veniale efficeret. Nota tamen cum Suarez de cens. disp. 11. sect. 1. num. 24. certum esse nullum peccatum committere Parochum excommunicatum, quando in articulo mortis esset necessarium matrimonio assistere.

4. Notandum est hic obire excommunicatum etiam non toleratum valide posse alii licentiam dare, vt matrimonio assistant. Ita Sanchez vbi supra, n. 7. & Basilius Pontius nu. 14. quidquid in contrarium asserat Layman in Theol. mor. lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. n. 3. & Coninch de Sacram. disp. 26. dub. 7. concl. 8.

RESOL. LXXXV.

An Parochus excommunicatus non toleratus licet valide tamen illicite assistat matrimonio?

Et an in praedicto casu, nec ipsi contrahentes peccent, dum coram illo contrahunt?

Et an tamen, si Parochus ab Episcopo, aut ab alio competente iudice prohibitus sit assistere matrimonio, aut licentiam conferre, si id efficiat quamuis peccet, valide tamen efficiet, quia simplici prohibitione non priuatur dicta potestate? Ex part. 5. tr. 9. Ref. 79.

§. 1. Peccare in tali casu Parochum, docet Basilius Pontius de matrim. lib. 5. cap. 17. §. 21. num. 11. vbi sic ait. Tertio colliges Parochum excommunicatum assistentem matrimonio peccare quidem ex vi eius iuris, in quo prohibita est excommunicato communicatio cum fidelibus sentit nobiscum Gabriel Vasquez de excommunicatione dub. 7. num. 7. est enim communicare quidem non in Sacramentis, ea enim communicatio tantum est inter sumentem, & ministrantem, sed in Sacris, qualis communicatio est in diuinis Officiis, Missa audienda, & aliis huiusmodi, quam communicationem etiam Couarruias, asserit esse mortale peccatum. Nec verò dici potest Parochum illum communicare in re necessaria, & ideo excusari, vt indicare videtur Thom. Sanchez lib. 3. disp. 21. num. 8. neque enim Sacramentum matrimonij videtur esse necessitatis, idque exemplo testis

Sup. hoc in Ref. seq. & infr. in Ref. 87. §. Nota tamen.

Sup. excomm. tolerato in Ref. 1. not. praerogata, & in eodem §. ante med. à vers. Imo Leandrus.

Et sup. con. tento à lin. 4. huius §. Vnde, in to. 1. tr. 1. Ref. 15. in fine, vers. Tertius. Et pro contento in hoc §. vlt. infr. in Ref. 86. & 87. à lin. 8.

Sup. hoc in Ref. praerogata, & infra in Ref. 87. §. Nota tamen.

Sup. hoc inf. in Ref. 91. §. Nota verò.

Sup. hoc inf. in Ref. 97. cursum ad lin. 6. §. Sed communis, & magis late in Ref. 92. à princip. & in tom. 5. tr. 1. R. C. 112. §. vlt.

testis idonei excommunicati, tamen confirmari potest. Imò addiderim non esse venialem culpam, est enim communicatio in re ad eò graui & sacra. Ita Pontius.

2. Sed ego aduersùs illum & Vasquez contrariam sententiam tenco, & ita præter Sanchez adductum hanc opinionem docet Hurtado *disp. 5. de matrim. difficult. 8. num. 27.* vbi firmat Parochum excommunicatum, quamuis non toleratum, non tantùm validè, sed etiam licitè assistere matrimonio, quia quamuis in his duobus communicet cum aliis, id tamen efficit ob vtilitatem, imò ob necessitatem contrahentium, quia absque eo, aut absque eius licentia nequeunt contrahere, vnde nec ipsi contrahentes peccant dum coram illo contrahunt. Si tamen Parochus ab Episcopo, aut ab alio competente iudice prohibitus sit assistere matrimonio, aut licentiam conferre, si id efficiat, quamuis peccet, validè tamen efficiet, quia simplici prohibitione non priuatur dicta potestatem, imò priuari nequit quamdiu manet Parochus (quamuis sit ad nutum amouibilis) nisi à Papa, aut Concilio generali, quia ab his accipit potestatem ad dicta absque subordinatione ad Episcopum quoad eorum valorem, quando verò Parochus tantùm est prohibitus Sacramento administrare, potest validè & licitè assistere matrimonio, & licentiam ad id conferre, quia neutrum est Sacramentum administrare.

Sup. hoc in Ref. 2. not. præterea, & in eodem §. et pro difficult. seq. in hoc §. à vers. Si tamen. supr. in Ref. 70. & in aliis eius primæ not. & infr. in Ref. 87. §. vltim. prope fin. à vers. Nota, & pro parte in Ref. 88. §. Quarto lxx. id.

RESOL. LXXXVI.

An Parochus excommunicatus non toleratus valide licentiam conferat Sacerdoti, vt assistat matrimonio? Et notatur non solum valide Parochum excommunicatum licentiam hanc præbere, sed etiam licitè, quod est valde notandum? Ex part. 5. tr. 9. Ref. 80.

Sup. hoc supra in Ref. 84. §. vlt. & infra in Ref. seq. à lin. 8.

§. 1. Negatiuè respondet Ledesma *de matr. q. 45. art. 9. punct. 3. dub. 4.* & Coninck *de Sac. disp. 27. dub. 2. n. 25.* quia Concilium dicit eum debere dare alteri licentiam assistendi, quod videtur esse actus superioritatis, & iurisdictionis. Nemo enim potest dare alteri licentiam aliquid faciendi, nisi habeat aliquam iurisdictionem, aut dominium, vel in eum cui dat licentiam, vel in rem circa quam dat licentiam aliquid faciendi, vt patet in omnibus similibus locutionibus. Confirmatur, quia hæc licentia non tantùm requiritur ne iuri ipsius Pastoris præiudicetur, sicut requiritur licentia vt possit quis non subdito dare Extremam-Vinctionem, sed vt assistens qualificetur, atque idoneus fiat vt assistat. Qualificate autem aliquem videtur omnino esse actus iurisdictionis.

2. Verùm affirmatiuam sententiam tenendam esse puto, quam tuetur Hurtado *disp. 5. de matr. d. ffic. 8. num. 27.* qui citat Sanchez, Pontium, Henricum, & Rebelle. & ratio est, quia collatio dictæ licentiæ non est actus iurisdictionis, quia non est institutio iudicis, sed tantùm est quædam designatio Spectatoris matrimonij, vt possit de eo testificari, facta ex ordinatione Tridentina, à quo Sacerdos dicta designatione supposita accipit potestatem ad id, & non à Parocho, quia ea supposita Sacerdos qualificatur à Tridentino ad id, sicut & ipse Parochus, & non à Parocho. Vnde collatio dictæ licentiæ non est actus potestatis Parochi vt Parochus est, sed auctoritatis à Tridentino annexæ officio Parochi.

Sup. hoc in Ref. seq. §. Nota tamè, à lin. 7.

3. Notat etiam idem Hurtado contra Pontium non solum validè Parochum excommunicatum licentiam hanc præbere, sed etiam licitè, quod est valde notandum.

RESOL. LXXXVII.

Quid in Parochus publice grauius percussit clericum, & statim dedit licentiam Sacerdoti ministrandi omnia Sacramenta suis Parochianis, quæritur, an matrimonia, quibus præfuit, fuerint valide contrahenda? Et an in tali casu contrahentes non peccent? Et notatur, Parochum excommunicatum, etiam non toleratum, non solum validè, sed etiam licitè assistere matrimonio. Et notatur Parochum excommunicatum toleratum, non declaratum, si assistat matrimonio, vel dicit licentiam assistendi, non peccare neque venialiter, si non est toleratus, peccabit tantùm venialiter? Et aduertitur, quod si aliquis habet aliquid similia, & migras ad illum recreationis causam rediurus, possit contrahere coram Parocho illius habitatiõis, seu temporis, &c. Ex part. 1. tr. 1. & Misc. 5. Ref. 10.

§. 1. CASUS iste accidit in ciuitate N. & de illo interrogatus respondi dedit diffinitiuè se restringere. Prima, an excommunicati detinuerint, vel publici percussores Clericorum valide possint præbere licentiam assistendi matrimonio. Secunda, an in illa licentia administrandi omnia sacramenta includatur etiam matrimonium. Et ad quoniam dicitur bium negatiuè respondit Dicastillus de Sacram. tom. 2. tract. 10. num. 75. vbi docet contra Sanchez, etiam si assistentia ipsius Parochi sit actus iurisdictionis, nihilominus collationem ipsam facultatis, aut commissionem assistendi matrimonio clerici potest actum alicuius iurisdictionis. Sæpe enim iurisdictionis actus est iurisdictionis, aut habitatio ad aliquem actum qui in se non sit actus iurisdictionis, vt gemptio aut venditio facta à minoriæ legitimè atatem sine consensu tutoris, aut curatoris læpè non valet, nisi accedente facultate; quomodo accedat actus vendendi, aut alienandi non sit actus iurisdictionis, sed domini, actus nihilominus spectat conferendi siue dispensationem, siue facultatem, & veniam, vt actus ille vim habeat, proculdubio est actus iurisdictionis, ac proinde in matrimonio, licet assistentia ipsa non sit actus iurisdictionis, ipsa tamen collatio licentiæ seu facultatis ad validè assistendum potest esse iurisdictionis actus, quo arguuntur vltimus loco notato de censuris. Et rectè quidem nemo potest alteri dare licentiam aliquid faciendi, nisi habeat aliquam iurisdictionem, aut dominium, vel in eum cui dat licentiam, vel in rem ipsam, circa quam dat licentiam aliquid faciendi. Quam etiam sententiam docet Layman *tract. 10. p. 2. q. 4. num. 5.* referens alios, maxime Nauarum *cons. 12. de clandestina dispensatione num. 6. ad 2. in 2. edit. vbi postquam docuit esse exercitium iurisdictionis dare licentiam, qua is, alioqui qualificatus, idoneus redatur ad legitimum valorem actus; docet in particulari pro nostro casu, dare licentiam assistendi matrimonio esse actum iurisdictionis voluntariæ. Hæc omnia Dicastillus, & ante illum Coninck *de sacram. disp. 27. num. 25.* Suarez *de censur. disp. 14. sibi. n. 7. & de Panit. disp. 27. sibi. 1. num. 5.* Gutierrez *de matrim. cap. 2. num. 89.* Victoria, Sotus, Syluester, & alij pernes ipsos.*

2. Sed licet hæc sententia sit satis probabilis, ego non recedo à sententia quam olim docui: nam Sanchez, & nunc me citato docet Leander de Sacram. tom. 2. tract. 9. disp. 7. quest. 26. qui citat Pontium, Henricum, Sà, Rebelle, Hurtadum, Bonetium, quibus adde etiam me citato Bassium *verb. matrimonium*

ANTON  
Opera  
Tom. I & II  
E III